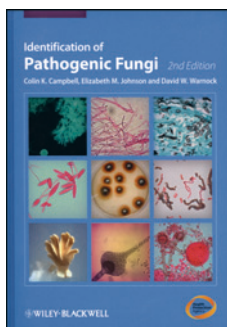

For identifikasjon av sopp på laboratoriet

Colin K. Campbell, Elizabeth M. Johnson, David W. Warnock, red.

Identification of pathogenic fungi

2. utg. 337 s, tab, ill. Chichester: Wiley-Blackwell, 2013. Pris GBP 90
ISBN 978-1-4443-3070-0

Den mikrobiologiske diagnostikken ved soppinfeksjoner baser seg fortsatt i stor grad på dyrking, direkte mikroskopi og histopatologi. I denne boken gir forfatterne en kortfattet og systematisk tilnærming til medisinsk mykologi med fokus på tradisjonell identifikasjon av de vanligste agens som gir klinisk sykdom hos mennesker og fungerer som en praktisk nøkkel til identifikasjon av disse. Målgruppen er ulike yrkesgrupper i mikrobiologiske laboratorier i sykehus, men boken vil også kunne være av interesse for patologer, forskere og andre innen fagfeltet mykologi utenfor human medisin.

Forfatterne har bakgrunn fra Health Protection Agencys referanselaboratorium i mykologi i Bristol og fra CDCs National Center for Emerging and Zoonotic Infectious Diseases. Første utgave fra 1996 er nå revidert og utvidet med et rikt utvalg bilder og et eget kapittel om påvisning av sopp i vev og kroppsvæsker med en praktisk nøkkel til identifikasjon, basert på morfologi i snitt, i tillegg til et rikt bildemateriale av histopatologi og direkte mikroskopi av prøvematerialet av de hyppigst forekommende agens.

Boken er systematisk oppbygd med introduksjon og kortfattet oversikt over generell mykologi, etterfulgt av identifikasjon av muggsopp og gjærsopp. Totalt omtales over 100 ulike agens som kan være årsak til sykdom hos mennesker. Gjærsopp omtales i et eget kapittel, med hovedvekt på morfologi og biokjemiske tester. Kromogene medier og resistensbestemmelse beskrives bare kort. Muggsoppkapitlene inneholder nøkkel til identifikasjon med utgangspunkt i mikroskopisk morfologi av kultur. Identifikasjon av dermatofytter, som er filamentøse sopparter som muggsoppene, får også grundig omtale. De ulike spesies beskrives systematisk med kort beskrivelse av klinisk betydning og differensialdiagnoser. Omtalene suppleres med bilder av kolonier og mikroskopi og, som i tidligere utgave, gode skjematisk tegninger.

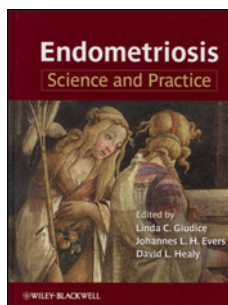
Dette er ingen lærebok i mykologi, men som tittelen tilsier et nyttig verktøy for identifikasjon av sopp og hjelp til vurdering av betydning av funnet. Forfatterne har ikke beskrevet nyere metoder innen molekylær mikrobiologi som PCR og sekvensering, men angir når dette er nyttig for identifisering av agens og når det er påkrevet for endelig identifikasjon. Massespekterbasert teknologi (Maldi-TOF MS) er ikke omtalt.

Invasive soppinfeksjoner i Norge domineres av candida med en absolutt dominans av *Candida albicans*-infeksjoner. Invasive muggsoppinfeksjoner er sjeldne og forårsakes vanligvis av *Aspergillus fumigatus*. Men også i Norge ser vi infeksjoner som kryptokokkose, zygomycoser og infeksjoner med dimorf sopp. Korrekt identifikasjon av sopp er essensielt for valg av behandling. Ved hjelp av en bok som denne kan man gjøre tentativ identifikasjon også av sjeldne agens og dermed raskere rettlede klinikere i påvente av endelig identifikasjon og resistensbestemmelse.

Cecilie Torp Andersen

Avdeling for mikrobiologi
Oslo universitetssykehus, Rikshospitalet

Omfattende om komplisert tilstand

Linda C. Giudice, Johannes L. H. Evers, David L. Healy, red.

Endometriosis

Science and practice. 581 s, tab, ill. Chichester: Wiley-Blackwell, 2012. Pris GBP 145
ISBN 978-1-4443-3213-1

Først da man på starten av 1900-tallet kunne identifisere endometrielt vev på avveie ved mikroskopi, begynte klassifikasjon og systematisk forskning slik det beskrives i kapitlet om endometriosisens historie. Gjennomgangen av epidemiologi og sykdomsklassifikasjon viser tydelig at dette er en tilstand det er vanskelig å avdekke omfanget av og enes om inndelingen av. Kapitlene om patogenese, biologisk basis og patofysiologi viser hvor komplisert feltet er, og mange både supplerende og konkurrerende mulige mekanismer beskrives.

Ny forskning innen genetik og molekylærbiologi gjennomgås i detalj, og det blir relativt tung lesing for en som ikke kjenner forskningsfeltet fra tidligere. Gjennomgangen av bildediagnostikk er nyttig, selv om jeg stusser litt over at transvaginal ultralyd er fremhevet som en god test for rektovaginale lesjoner uten at det diskuteres i hvilke hender og i hvilke populasjoner man oppnår den diagnostiske treffsikkerheten. Her er omgangen med klinisk epidemiologi litt lemfeldig. I kapitlet om medisinsk behandling beskrives positiv effekt av statiner i musemodeller som en nyhet, men ellers er det meste kjent stoff. For kirurgisk behandling gir man råd om å skille tydelig mellom de situasjonene der man har kompetanse til å behandle selv, der man bør diskutere tilfellet med andre og der man heller skal henvise videre. Beskrivelsene av operasjonsteknikker er detaljerte, men ledsaget av kun noen få bilder. Robotkirurgi fremheves som fremtidens teknikk, men det mangler forskning på gevinsten av denne teknologien. Kapitlene om infertilitet, seksualitet og psykosomatiske aspekter er nyttige og interessante.

Redaktørene har tatt mål av seg til å gi en omfattende innføring i den kunnskapen som finnes både om biologi, diagnostikk og behandling av endometriose, men noen målgruppe er ikke definert. Bidragsyterne kommer først og fremst fra USA og Australia, men også Sør-Amerika, Asia og Sentral-Europa. Det eneste nordiske bidraget kommer fra Henrik Falconer i Stockholm (endometriose og svangerskap/obstetrisk utfall), mens Mette Moens forskning er sikkert i kapitlet om epidemiologi og risikofaktorer.

Layouten er tett, med lite luft og få illustrasjoner. En del tegninger og fotografier er samlet over 24 sider i starten, og det blir tungvint å slå opp her fra det kapitlet der illustrasjonen hører hjemme. Jeg synes nok redaktørene burde redigert mer. Det er tematisk ganske stor overlapp mellom flere kapitler, og det virker i tillegg unødvendig at flere kapitler har sin egen lille introduksjon om endometriosisens historie, denne er dekket i et eget kapittel i begynnelsen. Fordelen er at kapitlene lett kan leses enkeltstående.

Boken egner seg nok best som en oppslagsbok – og mitt vurderingseksemplar vil jeg overrekke til mitt «moderhus» på Kvinneklinikken ved Haukeland universitetssykehus, der den kan komme til nytte i avdelingens bibliotek.

Yngvild Skåtun Hannestad

Gynekolog i avtalepraksis
Bergen